



## С Т А Н О В И Щ Е

От: Професор, доктор на военните науки, Георги Василев Бахчеванов, Нов български университет, Военно политически проблеми на сигурността.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** в област на висше образование „Обществени науки“, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Отбрана и сигурност)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Елена Боянова Бакова.

Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 567/10.03.2021 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

### **1. Информация за дисертанта**

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Регионална сигурност“ от факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (Отбрана и сигурност)“ съгласно Заповед на ректора на УНСС № 970/07.05.2012 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2012 – 2019 г.

### **2. Обща характеристика на представения дисертационен труд**

Предоставеният ми за становище дисертационен труд е с обем от 225 страници и се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература. Текстът е илюстриран с 12 таблици, 19 фигури и 5 приложения.

Актуалността на дисертационния труд е свързана с доказаната необходимост от усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната. Свидетели сме как международната общност се

стреми да ограничи незаконното трансгранично движение на продукти, свързани с отбраната, тяхното нелегитимно разпространение или прекомерното натрупване в райони с потенциални или съществуващи конфликти, което налага предприемането на мерки за постигане на тези цели – чрез упражняване на контрол върху международната търговия с оръжия и изделия, които могат да бъдат използвани както за граждански цели, така и за военни.

Целта която си е поставил автора е, „да се изведат насоки за усъвършенстване на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната“.

Формулирани са 4 (четири) научно изследователски задачи. Основният практически проблем в дисертационния труд е свързан с подобряване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната. Оценката на автора за състоянието на проблема към момента на публикуване на дисертационния труд е вярна.

Темата на дисертационния труд съответства напълно с основното съдържание на разработката. Формулираните обект, предмет и основна теза на изследването са в съответствие с темата на дисертацията.

Използваните литературни източници са 158. Анализът на списъка с използваните заглавие показва отличната осведоменост на автора. Използваната в изследването информация е извлечена от посочената литература и свързани с темата.

### **3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати**

В дисертационния труд е направена вярна и точна обща характеристика на процеса на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната.

Разкрити са както същността на търговията и контрола на продукти свързани с отбраната, така и проблемите и предизвикателствата при осъществяване на експортен контрол на продукти, свързани с отбраната.

Представен е инструментариум за осъществяване на експортен контрол на продукти свързани с отбраната. Анализирани са ролята на международните организации и режими за експортен контрол. Изследвани са добри практики в страни-членки на Европейския съюз в областта на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната.

Методологията на дисертационното изследване е подбрана правилно и коректно. Насочена е както към постигане на целите и задачите на изследователското търсене, така и към доказването на основната научно – икономическа идея. Аспирации към научния ръководител.

Изпълнени са произтичащите от основната цел конкретни задачи на изследването като са показани предимствата и перспективите на посочените от автора насоки за усъвършенстване на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната.

В дисертацията е доказано, че надграждането на вече създадените правила и условия за експортен контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната, чрез използването и внедряването на добри практики и промяна на законодателството, ще спомогне за усъвършенстването на експортния контрол. Според автора, за правилното и всеобхватно осъществяване на контролната дейност е необходимо разработване и приемане на методика за следлицензионен контрол, която ще доведе до по-добро осъществяване на контрол при външнотърговска дейност с продукти, свързани с отбраната.

#### **4. Оценка на научните и научно-приложни приноси**

Научните резултати и приносите на дисертационния труд могат да се отнесат към натрупване на нови знания свързани с усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната. Приносите обогатяват съществуващите знания, доказват и развиват съществени страни в съвременните научно - практични проблеми. В дисертационния труд са постигнати основно научно-приложни приноси. Тези приноси се заключават в:

1. Идентифицирани са основни проблеми и предизвикателства при осъществяване на експортен контрол на продукти, свързани с отбраната, за да се обоснове и аргументира необходимостта от усъвършенстване на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната в България.

2. Направен е сравнителен анализ на системите за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната, на страни-членки на Европейския съюз, определени са добри практики и са направени препоръки за внедряването им в българската практика.

3. Разработен е концептуален модел на системата за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната. Потенциалният ефект от внедряването на модела е повишаване качеството на извършвания контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната.

4. Формулирани са основни насоки за усъвършенстване на действащата система за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната в Република България.

5. Предложен е процес на мониторинг и контрол, който да осигури устойчиво развитие на предложените мерки за усъвършенстване на процесите при осъществяване на експортен контрол на ПСО.

## **5. Оценка на публикациите по дисертацията**

Публикациите свързани с дисертационния труд са 4 (четири). Всички са самостоятелни.

Стилът на автора е задълбочен, достъпен, академичен. Според мен те представляват съществена част от изследването и отразяват получените резултати в него.

## **6. Оценка на автореферата**

Авторефератът отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд. Направен е съгласно изискванията.

## **7. Критични бележки, препоръки и въпроси**

Представеният дисертационен труд няма общи изводи. Те са обединени в изводите и препоръките към трета глава и заключението.

## **8. Заключение**

Разработеният дисертационен труд от Елена Боянова Бакова по съдържание, обем и структура **отговаря на изискванията** за придобиване на образователната и научната степен „доктор”, регламентирани в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Оценката ми е **положителна**.

Предлагам Елена Боянова Бакова, автор на дисертационния труд „Усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната“ **да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“** по научна специалност „Икономика и управление (Отбрана и сигурност)“.

26.03.2021 г./София

Подпис: .....